

Sygn. akt II Ca 89/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Puchalska
Sędziowie:	SSO Bożena Sztomber SSO Mirosław Trzaska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Wiesława Jolanta Zaniewska

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa G. C. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 28 listopada 2013 r. sygn. akt XI C 1047/13

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Powód G. C. (1) pozwem skierowanym przeciwko Towarzystwu (...) w W. wniósł o zasądzenie kwoty 100 złotych jako roszczenia częściowego z tytułu dopłaty do odszkodowania za uszkodzenie samochodu marki V. o numerze rejestracyjnym (...) oraz domagał się zasądzenia od pozwanego kosztów procesu.

Pozwany Towarzystwo (...) w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku oddalił powództwo (pkt I). Zasadził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 77 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa

procesowego (pkt II) i zarządził zwrot powodowi ze Skarbu Państwa kwoty 84,39 złotych tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wydatków (pkt III).

Sąd I instancji ustalił, iż strony łączyła umowa ubezpieczenia autocasco należącego do powoda pojazdu ciężarowego marki V. o numerze rejestracyjnym (...). Na skutek zdarzenia drogowego z dnia 17 czerwca 2012 roku, w okresie objętym ubezpieczeniem, wymieniony pojazd uległ uszkodzeniu. Pozwany nie kwestionował swojej odpowiedzialności co do zasady i po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego oraz zweryfikowaniu przedłożonej mu faktury VAT nr (...) na kwotę 90.601,71 złotych pierwotnie uznał koszty naprawy samochodu w wysokości 37.353 zł, z której potrącił kwotę 9.338,25 zł na podstawie § 42 ust. 2 ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco. Ostatecznie, na skutek odwołania powoda G. C. (2), ubezpieczyciel przyznał ubezpieczającemu świadczenie w kwocie 50.817,93 złotych (netto), z której dokonał potrącenia kwoty 12.704,48 złotych. Pozwany stwierdził, że powód nie przedstawił zapisu prędkości pojazdu w czasie zdarzenia (karty z tachografu) i tym samym uchybił postanowieniom ogólnych warunków ubezpieczenia pojazdów lądowych od uszkodzeń i kradzieży (autocasco).

Pojazd marki V. o numerze rejestracyjnym (...) stanowiący własność powoda, to samochód fabrycznie wyposażony w tachograf cyfrowy – (...). Wskazany tachograf w odróżnieniu od tachografu tradycyjnego (analogowego) dokonuje rejestracji danych cyfrowo w pamięci kart twardego dysku, a nie w sposób analogowy na papierowej okrągłej tarczy. Tachograf cyfrowy rejestruje wiele czynności między innymi pomiar prędkości i odległości, przy czym dane te są archiwizowane w pamięci urządzenia przez różne okresy maksymalnie do 365 dni. Dane dotyczące prędkości pojazdu znajdują się w pamięci masowej tachografu przez okres 168 h. Dane z pamięci tachografu cyfrowego można pobrać poprzez posłużenie się urządzeniem zewnętrznym służącym do pobierania danych, które jest elementem składowym wyposażenia samochodu. Informacja o prędkości pojazdu jest zachowana w pamięci tachografu cyfrowego przez 7 dni, a następnie jest automatycznie usuwana z pamięci. W okresie do 7 dni można pobrać tę informację za pomocą w/ w specjalnego urządzenia i przenieść np. do komputera w celu jej utrwalenia. W tachografie cyfrowym nie występuje, tak jak w przypadku tachografu tradycyjnego, zapis danych na płycie papierowej lub karcie.

Sąd ten zaznaczył, że poza sporem pozostawało, iż powód nie przedstawił pozwanemu informacji pochodzącej z tachografu zamontowanego w samochodzie marki V. na okoliczność prędkości tego pojazdu w dniu szkody tj. 17 czerwca 2012 roku.

Zgodnie z powołanymi ogólnymi warunkami ubezpieczenia pojazdów lądowych od uszkodzeń i kradzieży autocasco, a w szczególności § 42 ust. 2 owu, jeżeli pojazd wyposażony jest w tachograf, a ubezpieczający nie przedstawił towarzystwu karty, na której zarejestrowana została prędkość z jaką poruszał się pojazd w chwili szkody, ustalone odszkodowanie zmniejsza się o 25%. Natomiast na podstawie § 21 ust. 1 pkt. 10 i 11 owu w razie zajścia wypadku, ubezpieczający lub kierujący pojazdem jest obowiązany: jeżeli pojazd został wyposażony w tachograf – przedstawić towarzystwu kartę znajdującą się w pojeździe w chwili szkody (pkt 10); przedstawić towarzystwu posiadane dowody dotyczące szkody oraz ułatwić okoliczności powstania i rozmiaru szkody (pkt 11).

Sąd I instancji wskazał, że strony zawarły umowę ubezpieczenia z powołaniem się na ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów lądowych od uszkodzeń i kradzieży (autocasco). Postanowienia ogólnych warunków oraz postanowienia ujęte w polisie ubezpieczeniowej określają treść wiążącego strony stosunku zobowiązaniowego. Wymienione ogólne warunki, ustanowione na podstawie upoważnienia ustawowego, należą do kategorii tzw. kwalifikowanych wzorców nie normatywnych, co sprawia, że należy je wyklądać stosując kryteria właściwe dla interpretacji norm prawa stanowionego. Zgodnie z przepisem art. 12 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, ogólne warunki ubezpieczenia oraz umowa ubezpieczenia powinny być formułowane jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia sformułowane niejednoznacznie interpretuje się na korzyść ubezpieczającego, ubezpieczonego, uposażonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

W ocenie Sądu Rejonowego ogólne warunki ubezpieczenia AC, które stanowią integralną część zawartej przez strony umowy, w zakresie ograniczenia wysokości odszkodowania wymienionego w § 42 ust. 2 w związku z § 21 pkt 10 owu, zostały sformułowane w sposób klarowny. Precyzyjnie określają obowiązek ubezpieczającego

(powoda), który polega na tym, aby w związku z zaistnieniem szkody w samochodzie wyposażonym w tachograf, przedstawił ubezpieczycielowi (pozwanemu) kartę z tego tachografu z zarejestrowaną prędkością pojazdu pod rygorem zmniejszenia świadczenia o 25%.

Fakt, iż należący do powoda pojazd marki V., to samochód ciężarowy, który z uwagi na swój rodzaj oraz przeznaczenie do przewozu rzeczy powinien być wyposażony w urządzenie rejestrujące - tachograf i faktycznie posiadał to urządzenie w czasie szkody również nie budził wątpliwości. Przepisy powszechnie obowiązujące wymagają, aby samochody ciężarowe takie jak samochód powoda, były wyposażone w tachograf. Na podstawie art. 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym, urządzenie rejestrujące jest instalowane i użytkowane w tych pojazdach zarejestrowanych w Państwie Członkowskim, które są wykorzystywane do przewozu drogowego osób lub rzeczy, z wyłączeniem pojazdów, o których mowa w art. 3 rozporządzenia (WE) nr 561/2006. Obowiązek posiadania cyfrowych urządzeń rejestrujących (tachografów) w polskich pojazdach używanych w transporcie drogowym oprócz powołanego rozporządzenia wynika także z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że § 42 ust. 2 i § 21 pkt 10 owu odnoszą się do tzw. tachografów analogowych, rejestrujących dane na kartach lub płytach papierowych podczas, gdy pojazd powoda zaopatrzony był wyłącznie w tachograf cyfrowy, który nie utrzuca danych na kartach bądź płytkach. W ocenie Sądu wskazana rozbieżność nie mogła być interpretowana na korzyść powoda. Wymieniony paragraf nie powinien być wykładany literalnie w ten sposób, że obowiązek przedstawienia ubezpieczycielowi karty dotyczy tylko tych przypadków, w których ubezpieczony samochód ma tachograf analogowy, a skoro samochód powoda nie ma na wyposażeniu tego typu urządzenia, to powoda jako ubezpieczającego nie wiąże określona powinność. Omawianą jednostkę redakcyjną owu należy, według Sądu, interpretować funkcjonalnie, czyli zgodnie z celem jakiego miała służyć i nie przypisywać nadmiernego znaczenia literalnemu brzmieniu. Nie ulega wątpliwości, że w tym postanowieniu owu chodzi o to, aby ubezpieczający „wylegitymował się” wobec towarzystwa ubezpieczeniowego wiarygodną informacją o prędkości samochodu w chwili wypadku ubezpieczeniowego. Wykonanie tej powinności nie polega tylko i wyłącznie na „przedstawieniu karty tachografu”, lecz na każdym innym, adekwatnym zachowaniu polegającym na wykazaniu utrwalonego zapisu z tachografu. Powód dysponował urządzeniem nowej generacji, cyfrowym, służącym m.in. do rejestracji prędkości samochodu i miał możliwość w ciągu 7 dni od zdarzenia drogowego pozyskania danej o prędkości z pamięci tachografu cyfrowego i elektronicznego utrwalenia jej dla celów ubezpieczeniowych. Równorzędny do „przedstawienia karty z tachografu analogowego” byłoby zachowanie powoda, polegające na „przedstawieniu zapisu z tachografu cyfrowego”. Zachowanie powoda, który wykazał się biernością w utrwaleniu istotnej okoliczności szkody, stanowi również zaniechanie wykonania obowiązku określonego w § 21 pkt 11 uwu, według którego ubezpieczający ma za zadanie przedstawić towarzystwu ubezpieczeniowemu posiadane dowody dotyczące szkody oraz ułatwić ustalenie okoliczności powstania i rozmiaru szkody. Obowiązkowi wykazania wobec pozwanego prędkości samochodu w chwili szkody powód nie sprostał i dlatego słusznie poniósł konsekwencje w postaci ograniczenia o 25 % wysokości świadczenia.

Sąd I instancji podkreślił, iż powód nie kwestionował faktu doręczenia mu przez pozwanego ogólnych warunków ubezpieczenia, na podstawie których w przypadku zajścia szkody był zobligowany do przedstawienia danych z tachografu. Powód już w momencie zawarcia umowy ubezpieczenia miał świadomość, iż urządzenie rejestrujące znajdujące się w jego pojeździe nie dokonuje zapisu danych na karcie lub płytce, lecz rejestrując dane w takim zakresie jak urządzenie analogowe, pozwala na ich pozyskanie wyłącznie w formie elektronicznej. Tym samym powód chcąc uzyskać świadczenie z umowy AC w pełnej kwocie, powinien był przedstawić ubezpieczycielowi dane w postaci elektronicznej, które w ustalonym w sprawie stanie faktycznym pozwoliłyby na zweryfikowanie okoliczności, w tym prędkości pojazdu, jakie są niezbędne ubezpieczycielowi do wypłaty należności. Niewątpliwie nie dopełnił on w tym zakresie swojego zobowiązania, co uzasadniało potrącenie odpowiedniej kwoty z przyznanego odszkodowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Rejonowy oddalił powództwo w całości.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. oraz art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód G. C. (1). Zaskarżył on wyrok w całości i zarzucił mu:

- **naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w szczególności art. 805 k.c. i 822 k.c., przez błędne przyjęcie, że istniały przesłanki oraz podstawy faktyczne i prawne do obniżenia odszkodowania w związku z rzekomym brakiem dopełnienia obowiązków wynikających z zapisów owu AC w odniesieniu do stanu i rodzaju wyposażenia pojazdu oraz obowiązków nałożonych w tym zakresie na ubezpieczonego,**
- **sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w tym poprzez przyjęcie, iż ubezpieczyciel miał podstawy i przesłanki do odmowy przyjęcia odpowiedzialności za zgłoszoną szkodę w sytuacji, gdy opinia biegłego powołanego w sprawie zaprzecza tym ustaleniom w sytuacji gdy nie zażądał ani nie wskazał jakich dokumentów i wydruków potrzebuje i wymaga, ażeby w pełnym zakresie przyjąć odpowiedzialność.**

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnosił o :

- **zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 100,00 zł z odsetkami i kosztami wg norm przepisanych,**
- **zmianę orzeczenia w zakresie kosztów procesu poprzez obciążenie nimi pozwanego;**

ewentualnie o :

- **uchylenie wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania II-instancyjnego.**

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda rozpatrywana przez pryzmat zarzutów w niej zawartych okazała się nieuzasadniona. Wbrew skarżącemu Sąd Rejonowy nie dopuścił się ani naruszenia prawa materialnego, ani sprzeczności ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Przeciwnie, Sąd ten w sposób prawidłowy zastosował przepisy prawa materialnego, należycie zinterpretował umowę o ubezpieczenie auto casco i ogólne warunki ubezpieczenia AC stanowiące jej część, jak też niesprzecznie z zebrany materiał dowodowy przyjął, iż istniały przesłanki oraz podstawy faktyczne i prawne do obniżenia odszkodowania w związku z brakiem dopełnienia obowiązków przez ubezpieczonego wynikających z zapisów owu AC.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa materialnego wskazać należy, iż niezrozumiały jest zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 822 k.c., który to przepis nie ma w sprawie zastosowania, bowiem dotyczy umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, podczas gdy roszczenie powoda ma swoje źródło w umowie ubezpieczenia auto casco.

Sąd Rejonowy orzekał na podstawie art. 805 k.c. i nie naruszył tego przepisu prawidłowo przyjmując, iż w sprawie istniały przesłanki do zmniejszenia odszkodowania o 25% wobec niedochowania przez ubezpieczonego zobowiązań umownych zawartych w owu pojazdów lądowych od uszkodzeń i kradzieży. Sąd Okręgowy podziela w pełni i przyjmuje za własne zarówno ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, jak i wykładnię zawartej pomiędzy stronami umowy. Za Sądem I instancji należy powtórzyć, iż postanowienia § 21 pkt 10 owu w sposób klarowny określały obowiązek ubezpieczającego. Postanowienie to stanowi, iż ubezpieczający jest obowiązany, jeżeli pojazd został wyposażony w tachograf – przedstawić Towarzystwu kartę znajdującą się w pojeździe w chwili szkody. Sąd Rejonowy zasadnie uznał, że wyposażenie samochodu powoda w tachograf nie budzi wątpliwości, a fakt, iż nie jest to tachograf analogowy, a cyfrowy nie zwalnia powoda z obowiązku dostarczenia ubezpieczycielowi zapisu dotyczącego prędkości auta w chwili zdarzenia. Dodatkowo obowiązek powyższy wzmacnia treść § 21 ust 11 owu nakładający na ubezpieczonego obowiązek przedstawienia Towarzystwu posiadanych dowodów dotyczących szkody oraz ułatwienia ustalenia okoliczności

powstania i rozmiaru szkody. O nadaniu przez strony umowy dużego znaczenia obowiązkowi przedstawienia karty z tachografu /lub w niniejszym przypadku zapisu na nośniku elektronicznym/ świadczy również treść § 22 ust 1 i 2 owu. Pierwszy z zapisów przewiduje uznaniowe zmniejszenie odszkodowania przez Towarzystwo w sytuacji nie dopełnienia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa któregośkolwiek z obowiązków wymienionych w § 21 owu, a drugi wyłącza zastosowanie tej uznaniowości w przypadku niewykonania obowiązku przedstawienia karty z tachografu i przewiduje w takim przypadku zawsze skutek w postaci obniżenia odszkodowania o 25%. Zasadnie Sąd Rejonowy wskazywał na cel powyższego ustalenia umownego, jakim jest ustalenie, czy pojazd poruszał się w chwili zdarzenia z dopuszczalną prędkością, czy też ją przekroczył i o ile. Zamyśl umawiających się wynika wyraźnie z łącznej analizy ust. 1 i 2 § 42 owu.

Odniesienie się do drugiego z zarzutów apelacyjnych w postaci sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w tym poprzez przyjęcie, iż ubezpieczyciel miał podstawy i przesłanki do odmowy przyjęcia odpowiedzialności za zgłoszoną szkodę w sytuacji, gdy opinia biegłego powołanego w sprawie zaprzecza tym ustaleniom w sytuacji, gdy nie zażądał ani nie wskazał jakich dokumentów i wydruków potrzebnymi i wymaga, ażeby w pełnym zakresie przyjąć odpowiedzialność wymagało analizy tych postanowień owu, które dotyczą obowiązków Towarzystwa. Należało odpowiedzieć na pytanie, czy powód miał obowiązek zabezpieczyć dane z tachografu elektronicznego, co zgodnie z opinią biegłego możliwe było jedynie w terminie 7 dni od wypadku, by móc przekazać je ubezpieczycielowi, czy też w sytuacji, gdy ubezpieczyciel nie zażądał tych konkretnych danych w terminie pozwalającym na ich uzyskanie /czyli w terminie 7 dni od zdarzenia / obowiązkowi takiego nie miał i nie powinien w związku z tym ponosić ujemnych konsekwencji w postaci obniżenia odszkodowania. Analiza akt likwidacyjnych i tych postanowień owu, które dotyczą obowiązków Towarzystwa – w tym § 19 ust. 1 doprowadziła Sąd Okręgowy do uznania, iż obowiązek zabezpieczenia danych z tachografu w odpowiednim terminie obciążał powoda niezależnie od tego, czy ubezpieczyciel wezwał go do przedstawienia powyższego dowodu czy też nie. § 19 ust. 1 owu przewiduje, że w terminie 7 dni od daty otrzymania zgłoszenia szkody Towarzystwo informuje ubezpieczającego lub uprawnionego pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa lub wysokości odszkodowania – jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania. Analiza akt szkodowych wskazuje, iż Towarzystwo we wstępnym okresie likwidacji szkody/ w szczególności w terminie 7 dni od zgłoszenia szkody / nie żądało przedstawienia danych z tachografu. koda miała miejsce w dniu 17.06.2012 roku, powód zgłosił szkodę pozwanemu w dniu 18.06.2012 roku, a pierwsza wzmianka o obniżeniu odszkodowania z powodu braku danych o prędkości z tachografu /i to w korespondencji wewnętrznej pomiędzy likwidatorem a organem nadrzędnym ubezpieczyciela/ pojawiła się w aktach szkodowych w dniu 5.11.2012 roku. W ocenie Sądu Okręgowego pomimo braku dowodów na to, że pozwany zażądał przedłożenia danych z tachografu w terminie 7 dni od zgłoszenia szkody wynikającym z § 19 ust. 1 owu, obowiązek zabezpieczenia tych danych w odpowiednim terminie i tak obciążał powoda. Po pierwsze obowiązek ten w sposób wyraźny nakładała umowa w § 21 pkt 10 i 11 owu, a dodatkowo obowiązek ten był wyeksponowany ustaleniami zawartymi w treści § 22 ust 1 i 2 owu. Po drugie to powód jako właściciel samochodu ciężarowego i podmiot prowadzący działalność gospodarczą w zakresie usług transportowych powinien wiedzieć jaki typ tachografu ma na wyposażeniu samochodu i jak długo przechowywane są na nim dane. Po trzecie wreszcie nawet gdyby pozwany w terminie 7 dni od zgłoszenia szkody zobowiązał powoda do przedstawienia danych z tachografu, to i tak na zabezpieczenie tych danych mogłoby być już za późno. Zakładając bowiem, że pozwany wystosował żądanie w siódmym dniu od zgłoszenia szkody tj. 25.06.2012 r., to i tak powód nie mógłby już uzyskać danych, które przechowywane były do dnia 24.06.2012 roku.

Mając na uwadze powyższe apelacja podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu w postępowaniu odwoławczym orzeczono na mocy art. 98 § 1 k.p.c., a wysokość kosztów zastępstwa prawnego strony pozwanej ustalono w oparciu o § 6 pkt 1 i § 12 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 .09.2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu /Dz.U. Nr 163 poz.1349/.